# Rätt eller skyldighet att medges avdrag vid inkomsttaxering

*Av 1:e länsassessorn Bo Kallenberg*

Rubriken kan kanske förefalla paradoxal. Vem kan väl ha något att invända emot att få ett avdrag, som skulle medföra lägre taxering? Frågan kan emellertid vara berättigad, vilket framgår av ett aktuellt fall — varom mera nedan — som avgjorts av den LSR, författaren av dessa rader företräder.

Ett par fall, vilka avgjorts av RR år 1958, berör frågan och kan vara till hjälp vid lösningen av densamma men torde numera på grund av ändrad lagstiftning inte ha annat än principiell betydelse.

I det ena fallet (RÅ 1958 ref. 41), avseende 1952 års taxering, var det fråga om en underårig med viss — dock inte beskattningsbar — förmögenhet som för att uppnå en till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst av minst 100 kr bl. a. underlåtit att yrka allmänna avdrag för kommunalskatt och folkpensionsavgift. TN och PN tillgodoförde den underåriga de allmänna avdrag hon var berättigad till med påföljd att någon statlig beskattningsbar inkomst inte återstod och hennes förmögenhet därför taxerades hos fadern. I besvär till KR över PN:s beslut argumenterade fadern såsom förmyndare enligt följande: Det kan inte vara meningen att en skattskyldig skall kunna påtvingas avdrag som inte yrkats och som uppenbarligen skulle vara till nackdel för honom. (Här talar förmyndaren tydligen för egen del och inte för den underårigas, då ju hon genom PN:s beslut inte påfördes någon statlig inkomstskatt.) Han fortsatte: Enligt formuleringen i deklarationsblanketten förutsattes att den skattskyldige *yrkade* vissa allmänna avdrag, varav borde följa att avdrag som man inte velat yrka, rimligen inte kunde påtvingas någon bara för att tillgodose fiskus. I 46 § 2 mom KL stadgas att man *äger åtnjuta* vissa allmänna avdrag, varav framgår att avdragsrätten tillkommit som en förmån för den skattskyldige och därför inte kunde användas i motsatt syfte.

Varken KR eller RR fann emellertid dessa argument utgöra skäl för ändring av PN:s beslut.

I det andra rättsfallet (RÅ 1958 not Fi 30), där utgången blev densamma men där den underåriges taxering inte överklagats, utlät sig RR efter besvär av den underåriges fader sålunda: Enär, såvitt av handlingarna framgår, PN ifråga om sonens taxering till statlig inkomstskatt beräknat, att han icke haft någon beskattningsbar inkomst samt vad klag. i målet anfört därom, att sonen åtnjutit ett visserligen författningsenligt men icke äskat avdrag, så mycket mindre förtjänar avseende, som beslutet att icke åsätta sonen taxering icke blivit överklagat, lämnar RR besvären utan bifall.

I sammanhanget bör också nämnas RÅ 1970 not Fi 850, där frågan gällde under-



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:39

årigs ”sparavdrag”, 400 kr, som ej yrkats men likväl påfördes med samma konsekvenser som i de nu nämnda fallen.

Med dessa avgöranden som bakgrund hade LSR i ett mål rörande 1971 års taxering att taga ställning till bl. a. frågan huruvida ett icke yrkat avdrag för ränta å kvarvarande skatt skulle påföras eller ej. Omständigheterna i fallet var följande: M. hade vid 1970 års taxering enl. 1971 års taxeringsavi påförts ränta å kvarstående skatt med visst belopp. Vid tiden för deklarationens upprättande (efter uppskov) hade M. erhållit besked om att kvarskatten jämte ränta hade avkortats enl. 80 %-regeln, vilket föranledde M. att avstå från yrkandet om avdrag för räntan. TN påförde dock avdraget med den motiveringen, att avdrag för ränta skall hänföras till det beskattningsår, varunder densamma debiterats. Häröver anförde M. besvär med yrkande att avdraget måtte strykas. Ett återförande till taxering av avdraget påföljande år skulle nämligen kunna medföra hårdare beskattning på grund av ändrat progressionsläge det året. Till utveckling av sin talan anförde M. i huvudsak följande: Det är riktigt att ränta å kvarstående skatt skall hänföras till det beskattningsår, då den slutliga eller tillkommande skatten påförts. Den bestämmelse som reglerar avdragsrätten återfinns emellertid i 39 § 1 mom KL, vari stadgas att från bruttointäkt av kapital ”må avdrag göras för förvaltningskostnader ävensom för ränta å gäld, som icke skolat avdragas” i annan förvärvskälla. Någon tvingande skyldighet att yrka avdrag för tillåten gäldränta föreligger sålunda icke utan denna rättighet är dispositiv. Önskar den skattskyldige icke åtnjuta ett ränteavdrag, synes det icke rimligen böra ifrågakomma att påtvinga honom avdraget. — Gentemot detta invände vederbörande TI att det i och för sig vore riktigt att bestämmelserna om avdrag för ränta regleras i 39 § KL. Betr. ränta å kvarstående skatt finns emellertid i 41 § 2 st. KL en specialbestämmelse som innebär att ränta å kvarstående skatt skall anses belöpa på det beskattningsår då ifrågavarande skatt debiterats. Bestämmelsen tillämpas allmänt så att detta avdrag tillgodoföres ex officio vid taxeringen. *Skälet härtill är givetvis att rätt beskattningsår för avdraget uttryckligen reglerats i 41 § KL.* Någon dispositiv lagregel gäller sålunda icke ifråga om rätt till avdrag för ränta å kvarstående skatt.

Gentemot detta anförde M. att TI torde ha blandat ihop två begrepp, nämligen rätt beskattningsår och rätten till avdrag. M. fortsatte: ”Vad i 41 § KL stadgas om ränta å kvarstående skatt gäller endast och allenast till vilket beskattningsår ränteavdraget hänför sig. Att lagen reglerar denna fråga är i och för sig något unikt betr. just ränta å kvarstående skatt. Rätt besinnat är det så att ovannämnda 41 § reglerar till vilket beskattningsår alla avdrag hänför sig. Bestämmelserna härom är givetvis icke dispositiva. Svar på frågan huruvida en kostnad är avdragsgill eller icke regleras för varje förvärvskälla för sig och såvitt här är i fråga gäller 39 § KL. Av ordalagen i denna paragraf framgår att det är den skattskyldige som har att avgöra om han vill yrka avdraget eller icke. Denna regel är alltså dispositiv, vilket är helt naturligt. En annan sak är, att det givetvis åligger taxeringsorganet, när det klart framgår att den skattskyldige är berättigad till ett avdrag som han icke yrkat, att genom skriftväxling göra den skattskyldige uppmärksam härpå. Om den



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:39

skattskyldige då förklarar sig icke önska ifrågavarande avdrag, bör detta inte mot hans vilja påföras. Härtill kommer i detta fall att avdraget materiellt icke är befogat, eftersom räntan vid deklarationstillfället var avkortad".

Efter överläggning enades LSR om att inte göra ändring i TN:s beslut. Härvid vägde de ovan refererade RR-utslagen tungt i vågskålen, i synnerhet det förstnämnda. Ty just de argument för ett bifall till besväret, som i detta RR-fall synes ha underkänts — nämligen "ingen bör påtvingas avdrag som ej yrkats" och "i KL stadgas att en skattskyldig *äger åtnjuta* vissa avdrag i för honom förmånligt syfte och att avdragsrätten inte bör användas för motsatt ändamål" — åberopades även i LSR-målet. En omständighet som i någon mån komplicerade bilden i detta mål, var att ifrågavarande ränta vid deklarationstillfället hade avkortats. Man kan emellertid konstatera, att någon tvekan inte hade varit rådande om när avdraget skolat åtnjutas, om avkortning av räntan inte skett eller skett vid ett senare tillfälle. 41 § KL ger här klart besked; någon valrätt synes inte kunna förekomma. Avdraget skall hänföras till det beskattningsår, varunder räntan påförts.

Utgången i ovannämnda RR:s utslag och det här relaterade LSR-målet kan jämföras med det vedertagna förhållandet, att det vid beräkning av förlustavdrag inte föreligger någon valrätt betr. avräkning av ena makens förlust mot andra samtaxerade makens överskott under ett förlustår. I 52 § 1 mom KL, vartill p. 2 och 3 i anvisningarna till 2 § Förlustutjämningsförordningen indirekt får anses hänvisa, står det visserligen, att bristen "må" avräknas å den andra makens inkomst. Detta "må" synes — liksom på flera andra ställen i KL, ex.vis §§ 22 mom 1, 25 mom 1, 29 mom 1, 33 mom 1 och *39 mom 1* m. fl. — böra tolkas som ett "skall". Man torde alltså inte — såsom M. i LSR-målet gjorde — kunna hävda att rätten till ränteavdrag enl. 39 § 1 mom KL är dispositiv.

LSR:s beslut, som berörde även andra frågor av väsentligt större ekonomisk betydelse, har överklagats. Målets vidare utveckling kan därför emotses med intresse.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:39